

SZILASI LÁSZLÓ

A Manuéla-dosszié

(„ezek a kisregények mindig ilyenek”)

(2. rész)

SZILASI LÁSZLÓ (1964) Szeged

A szövetséges repülőtéren feltöltötték a gép tankjait. Ettünk, ittunk, és valamennyien nagyon elégedettek voltunk, hiszen hát, végül is, senkit sem bántottunk. Nem volt szabad elhagynunk a Tante Ju-t, és mindenki azt gondolta, néhányan mondták is, hogy a gonoszság körüli titkos dialógus tétova mélységeit és ostoba magasságait voltaképpen a bezártságunknak köszönhetjük. Aztán felbőgtek motorok.

Már csak az út fele volt hátra: Berlin és Koppenhága között nagyjából 360 kilométer a távolság. Az úti cél mindenki számára világos volt, de senki sem tudta, hogy voltaképpen mit is keresünk mi ott. Azt is tudtuk, hogy Dániában néhány hete közel 12 000 magyar katona állomásozik, de hát azokkal nekünk nem lehet semmi dolgunk, nekik saját parancsnokaik vannak, néha a legfelsőbb körökből. Talán csak Galánffy százados és Horváth Zsül tudták az igazat. A repülő hangszóróiból hirtelen megszólalt a százados.

Bajtársaim, Szürke Farkasok, tisztelt Repülő Osztály! Nagyon örülök, hogy végül nem öltük meg Otto Skorzeny Obersturmbannführert. Megérdemelte volna. De nem lett volna célravezető, nem lett volna helyes. Most viszont ölni megyünk. (Itt hosszú csendet tartott, nekünk legalábbis annak tűnt.)

Meg kell ölnünk egy Pethő Ottó nevű magyar mérnököt. (Még hosszabb szünet. Skorzenyt nem, Pethő Ottót, bárki legyen is az, meg igen? Első hallásra nem volt érthető.)

Pethő mérnök a harmincas évek eleje óta él Dániában. Jelenleg munkanélküli. Október elején a koppenhágai pályaudvaron megismerkedett Járdány Pállal, a lyngby-birkerødi zászlóalj parancsnokával. Ez a zászlóalj egy fontos vonalszakaszra vigyázott, de a németek egyáltalán nem bíztak a magyarokban. Pethő ezt az ellentétet igyekezett kihasználni. Közvetítőként és tolmácsként igyekezett kapcsolatot teremteni a magyarok és a birkerødi ellenállási mozgalom között. Teljes sikerrel járt: a magyar tisztek november elején már magával Ingemar Tegner sorhajóhadnaggyal, az ellenállás vezetőjével tárgyaltak. Mindenki tudta, hogy a magyarok, különös módon, többen vannak, mint a dániai német katonák. Fel kellene lázadniuk. A Nørreport vasútállomás, a Gyldenløvesgade környéke és az Ørstedpark lennének a fő helyszínek. A magyar győzelem szinte biztos. (Itt következett a leghosszabb csend. Galánffy hagyott időt, hogy magunktól is megértsük, miért lenne ez baj.)

A Kormányzó úr most is a kiugráson gondolkodik és dolgozik. Úgy ítéli meg, hogy a németek elleni lázadás rontaná a szövetségesekkel folytatandó tárgyalásokon a magyarok esélyeit – ez a nép még a saját szövetségeseit is elárulta, mondanák a nagy tárgyaláson az amerikai katonai jogászok. Mivel pedig a lázadás motorja ez a Pethő nevű mérnök, el kell távolítanunk az útból. Minden eszköz megengedett. Semmiképpen sem maradhat életben.

Néhány hónappal korábban, talán húsvétkor, bevonultunk az Elefánt nevű rendkívül elegáns veszprémi étterembe. Fehér kabátos, csokornyakkendős pincérek sűrögtek-forogtak hangtalanul körülöttünk. Márkás porcelánkészletek. Ezüst evőeszközök. Általános bemutatás, nagy hajlongások. Mi még a borotválkozás után is parlagiasan mutathattunk a német tisztek mellett. Kissé feszengve vártuk a tálakat. Lefedve hozták be a pincérek. Lassan leemelték a

csillogó fémfedőket. Izgalommal láttuk, hogy a tálakban főtt makaróni van. Azt gondoltuk, biztosan lesz hozzá valami gulyás, pörkölt, peccsenye, de legalább valami pikáns kis mártás, előételnek. Udvariasan kínálgattuk egymást, mintha az evés teljesen közömbös lenne nekünk. Amikor a tál elem került, megláttam, hogy a kifőtt makaróni valami fehér lében ázik. A fehér lé nem volt más, mint lefőlözött és vízzel hígított tej, irgalmatlanul megszórvva szaharinnal. Szörnyű íze volt. De mi csak ettük, ettük vad igyekezettel, szóttanul, hadd lássák német vendéglátóink, mennyire örülünk ennek a sok finomságnak. A lakomára gyönyörű metszett üvegkancsókban jó hideg vizet is kaptunk a Rab Mária forrásból. Az étel meleg volt és édes, a víz hideg és savanyú, a vacsora után a legtöbben kihányták az egészet. Megölni egy derék magyar embert. Lehet mondani, hogy ahogyan a veszprémi Elefántban, ezúttal én is öklendeztem most ettől a feladattól.

Már a Balti-tenger fölött repültünk. Néma csend volt a repülőgépben. Megfordult a helyzet. Idefelé mindenki azon gondolkodott, hogy miért ne öljük meg Skorzenyt, most meg mindenki azon, hogy voltaképpen miért kell eltüntetnünk ezt a Pethő nevű magyar mérnököt. Sokkal jobb, ha egy parancsnak, még akár egy kormányzói parancsnak is, van az alárendelt eszével is belátható oka. Könnyebb úgy, egyszerűbb.

[Rövid betoldás a bal oldalon:

Volt egyszer egy Szotyori Kiss János nevű bombázópilóta. Nem volt rendkívüli jelenség. Amikor azonban a háború után egészen véletlenül dolgom akadt a Cordatic Gumigyár Mozsár utcai irodaházában, a könyvelési osztályon nagyon ismerősnek tűnt egy fekete klott könyökvédős, cingár, középkorú ember. Odaléptem hozzá és megszólítottam. Amikor felnézett, megismertük egymást. Szotyori Kiss János főhadnagy, illetve Sz. Kiss szaktárs. Annak idején ő volt a második világháború legszebb gépének, a Wulf FW-189-nek, a legendás Bel Aminak a rettenthetetlen parancsnoka. Nem nézett ki hős pilótának. Nem volt rajta semmiféle külső jele a hősiességnek. Néztük egymást és sírtunk. Voltak köztünk magasabb emberek, voltak erősek, nagyon okosak, de alapvetően olyanok voltunk, külsőre éppolyan jelentéktelenek, mint Szotyori, a Pocok. A mi daliás időink után visszaolvadtunk a semmis emberek közé.]

Amikor Suttay-Koppány János gépe lezuhant, orosz fogságába esett valahol Bács-Kiskun megyében. Rábízták egy óriás termetű orosz katonára, aki úgy nézett ki, mint egy római centurió. Ez az ember lehúzta a csizmáját, elvette János vadonatúj kamgarn zubbonyát, s így a magyar pilóta percről percre többet tudott meg a bolsevizmusról vagy akár magáról a háborúról, mint korábban bármikor. Aztán a két kezénél fogva egy hullákkal megrakott szekér saroglyájához kötötték. Egész éjjel meneteltek. A német–magyar keresztűz kora reggel érkezett meg. A szekeret szétlőtték, János belevetette magát a kukoricaszárból épült, közeli csőszkunyóba. Az oda menekült parasztnyecskevel nem sokáig örülhettek egymásnak, mert hamar beugrott közéjük egy szovjet komisszár. Követelte, hogy a magyar őrmester az utolsó ötven pengőjén (egy kis alumíniumhengerben hordta a nyakában, a parancsra ott-hon hagyott dögcédulája helyén) vegye meg tőle az üvegnyi rumos meggyet. Aztán kizavarta a magyar párt a kunyhóból, és belekergette őket az út melletti árokba, ahol a János gépén érkezett két repülő várta őket. Egy részeg kozák hadnagy mind a négyüket le akarta löni. Már húzta a kakast. Egy orosz major azonban meglátta a jelenetet, és bikacsökkel kiverte a pisztolyt a kozák tiszt kezéből, majd alaposan elkalapálta. Suttay-Koppány egy szál ingben, mezít-

láb reszketett. A görbe lábú kozák őrnagy kiköpte a vérét, aztán megkérdezte a centuriót, hogy hol van a fogoly zubbonya. Az óriás köpenye alatt volt egy német, egy orosz és egy magyar zubbony is. A centurió odadobta a zubbonyt és a csizmát Jánosnak. A kozák azonnal agyonlőtte a centuriót, aztán a major vezetésével bemenekültek a kukoricásba. A major megmentette az életüket. Suttay-Koppány sem értette, én sem értem, miért cselekedett így.

Aztán Suttay-Koppány és a barátai hirtelen átkerültek P. Howard világába: a kukoricamezők közötti saras földúton hirtelen előbukkant egy orosz katona által vezetett szürke, budapesti taxi, vadonatúj taxaméterrel felszerelve. A parasztnyecske elszaladt. A többiek beültek, a taxióra induláskor huszonöt pengőt mutatott. János nem tudta, hogy elájult-e, vagy csak elaludt néhány percre, de felriadva azt látta, hogy már reggel van, és ők egy faluban járnak. Ekkor futott a taxi aknára. A robbanás a taxi elejét érte, a légnyomás kidobta a magyar pilótát a kocsiból, közben erős ütés érte a hátán a vese alatt; eltalálták. Csúszni próbált az árok felé az iszapos talajon, közben újabb lövedékek csapódtak melléje. Várta a halált. Mászott tovább. Aztán futólépések zaja és német kiáltás: itt is van egy, itt is van egy, lőjétek le!

Nicht schießen, ich bin ungarische Flieger-Offizier! Mi vagy te?! – kérdezték tőle ordítva. Aztán megnézték közelebbről is, és behúzták egy sufniába. Bekötözték, és sebesültszállító autón, haldokló németek között zötyögtették el Kiskunfélegyháza felé. A lövedék szerencsésen elcsúszott a medencecsonton, nem érte el a nemesebb szerveket, és megállt a jobb comb izomzatában. Alaposan kikérdezte egy meglepően udvarias SS-főhadnagy, aztán nemsokára megérkezett érte Veszprémből a parancsnoka, az eszelősen sovány Görgényi Lidérc László főhadnagy. A futballpálya mellett szállt le a sebesültszállító géppel. Felszálltak, és már a Vértes fölött jártak, amikor amerikai Mustangok támadták meg őket. Mindketten biztosak voltak benne, hogy nemcsak a gépet, de őket is szétlövik azonnal. A két Mustang azonban visszavette a gázt, és elhúztak a két halálraszánt fölött – a sérült a pilóta mellett fetrengett. Suttay-Koppány még a néger pilóta arcát is kivehette, amint feljűk bólintott. János is felemelte önkéntelenül a karját, köszönésnek szánta. A Mustangok rávágták a gázt, és ezüstös testük eltűnt a magasságban. Így cselekedtek velünk az amerikaiak, ennyire szépen és jól. Mi meg most azért repülünk, hogy megöljünk Koppenhágában egy derék magyar embert, alig lehetett fölfogni.

Mi szinte bármit meg tudtunk csinálni a gépeinkkel. Brauenhoffer Csanya és Talabér szakaszvezető egy ízben súlyos repülési szabálytalanságra adta a fejét. Berepülés címén az egyik Caproni bombázóval váratlanul megjelentek Csanádpalota nagyközség felett. Talabér ült a vezetőülésben, és alacsonyan fordult a hatalmas géppel a falu felett. Közben Brauenhoffer Csanya szerelmes levelet gyömöszölt a géphez rendszeresített ledobóhüvelybe. A levelet a vendéglős szépséges leányának írta, akit Pusztá Gitkának hívtak. A vendéglő a katolikus templom mellett állt, a könnyű bakelithüvely helyet talált magának a Pusztá-borozó kertjében. Volt azonban a faluban egy jegyzőgyakornok, aki nem vette jó néven az esetet. Megjegyezte a gép lajstromjelét, majd írt egy levelet a légierők főparancsnokságára. A géptávirat két hét múlva érkezett meg Pestről – a gép legénységét, mivel a levelüket engedély nélkül kézbesítették Pusztá Gitta úrleánynak, egy-egy hónap szobafogsággal büntetem. Aligha kétséges, hogy a gyakornok szerelmes volt a lányba. A levélírásban mégis a gonoszság vezette, a földönjárók alávalósága. A parancsnoki levelet megkorrektúrázták Veszprémben. Egy-egy hónap? Egy-egy nap, énszerintem. Maximum!

Az efféle gyakorlatokat úgy tanították meg nekünk Itáliában, hogy egy görgőkre szerelt asztalkán, a felragasztott térképen mozgatható modellek

álltak, s mi azokkal szimuláltuk a teendőket. Kicsi repülőgépek, rádiós önbe-
mérő keretantennával, szögbeosztással. A berendezéshez két, ugyancsak
mozgatható földi iránymérő modell is tartozott, természetesen 360 fokos
szögtárcsával ellátva. A két modell fonallal összeköthető volt a repülőgép-
modellel. Magát a terepasztalt ellátták folyadékos iránytűvel az asztal tájolá-
sához, és az asztalhoz természetesen fejhallgatók, Morse-billentyűk és cső-
dugók is tartoztak. A berendezés segítségével egyszerű feladatokat, valamint
bonyolultabb problémákat (eltévedt repülőgép helyzetmeghatározását, a szél
támadási szögének figyelembe vételét, vakbombák célzott ledobását) lehetett
rekonstruálni. Gyakoroltunk, a gyakorlott, de gyáva olasz pilóták meg röhög-
tek rajtunk.

De az is lehet, hogy talán nem is voltak gyávák: az évszázadok során kiko-
pott belőlük minden transzcendens, s ők ebben a röhögésben mutatták fel ne-
künk azt, ami a helyébe lépett. Szent Márk tér. Szépen kiöltözve: fehér ingben,
sötétkék nadrágban, fekete cipőben azzal a büszkeséggel itták az espressó-
jukat, mintha most hódították volna meg Germániát. A szövetségeseink voltak
ők is. Bármelyiküket azonnal megöltük volna.

Az előző év zárásaként a volt osztrák államtól átvett Fiat CR 32-eseket
hoztunk haza Aspernből. Debródy meg is jegyezte, hogy a pilóták összes zse-
be öngyújtóktól és tűzkövektől duzzadt. És valóban: a bordázott bécsi patent-
gyújtónak akkoriban nagy volt a keletje a repülők között. Ette a benzint, de hát
az volt bőven. Bedobtuk egy vödör benzinbe az egész gyújtót, egy perc alatt
megszívta magát, és működött napokig. Ostobán feküdtek a fényes öngyújtók
a vödör fenekén. Hosszú facsipesszel emeltük ki őket, aztán mindegyikünk
kapott egyet – napokra elbűdösítették az egyenruhákat. Baranyai Levi szerint
a vödörben fekvő öngyújtók szimbólumok voltak. Annak a szimbólumai, aho-
gyan a háború felfalja az ember egyéni nézeteit. Én ezt nem hittem el.

[Nagyapám úgy használta a noteszét, hogy csak a jobb oldalra (a rec-
tóra) írt, a bal oldalakat (a versókat) megtartotta a javításoknak, ki-
egészítéseknek, betoldásoknak. Ezen a ponton egy hosszabb pótlás
következik. A püspöklila szín elfogyott, itt már egyenként a tinta.

1946 aszályos nyarát a sokévi átlagnál lényegesen hidegebb
ősz követte, a hőmérséklet október elején már fagypontra alá
süllyedt, és nekem nem volt állásom. Két-három hete rúgtak
ki a Ganz Hajógyárból, ahol Schönfeld úr, akkori főnököm épp
leleplezte horthysta, fasiszta, nyugatos katonatiszti mivolto-
mat. A korán beköszöntött hideg nem sok jóval kecsgettetett.
Pár napos alkalmi munka után némi protekcióval Sziniglay
Károly úr elé kerültem. Sziniglay úr, avagy szaktárs az akko-
ri Közlekedési Minisztérium légügyi főosztályának volt a ve-
zetője. Bánatosan néztem rá, ő pedig szánakozva mért végig.
Ezen nem csodálkoztam, mert magas természetem és vi-
szonylagos fiatalságomon kívül nem volt bennem semmi
megnyerő. Közölte, hogy hamarosan megalakul a Magyar-
Szovjet Légiforgalmi Társaság, és ehhez szükség lesz időjel-
ző személyzetre, akiket majd az Országos Meteorológiai Inté-
zet fog megszervezni és kiképezni. Továbbá, ha van szakmai
képzettségem, akkor próbaidőre felvesz segédtisztviselői ál-
lományba a Közlekedési Minisztériumba, ha az OMI Prognó-
zis Osztályának vezetője is egyetért. Nem fér több erre a lap-
ra: felvettek.

Nem tudom, nagyapám miért éppen ide illesztette be ezt a pótlást. Talán azért, hogy utólag is ellenkezzen Baranyai álláspontjával. Vagy talán azért, hogy egyetértsen vele. Abban az etikában, amelyre azt mondhatjuk, hogy az emberi hősiesség metafizikája, több gondolkodó is a legélesebben hadat üzent minden intézménynek – az államnak, az egyháznak, a pártoknak, a trösztöknek, az oktatási intézményeknek, vagyis az összes személyiségek fölötti képződménynek –, amely a metafizikai igazságok vagy általános érvényűség igényével lépett fel. És minden embert, lehetett akár az maga Don Quijote is, nagyon megbecsült akkor, ha megkísérelte, hogy önmagát mint individuumot megőrizze az intézmények e jogtalan igényeivel szemben. Sziniglay úr derék módon viselkedett. Talán csak ennyit akar mondani. És, bár ez talán zsidózás, azt is, hogy Schönfeld úr, az ő érthető bosszúvágyában meg nem.]

A Tante Ju ablakaiból ekkor már látszott Koppenhága, s tőle úgy 10 kilométerre délkeletre a repülőtér Amager szigetén, Kastrup településen, Tårnby község területén. Galánffy nekilátott a ráfordulásnak. Közelebb érve már látszott az az 1400 méter hosszú, 65 méter széles beton leszállópálya, amely még 1941 nyarán nyílt meg. Megcélzottuk, elkerültük a tenger vadul hullámzó felületét, leszálltunk a majdnem sima betonra. Repülő voltam, mégis mindig alázatra tanított, ahogy a repülés akadálytalansága után hirtelen újra aláért a föld: semmiképpen ne bízd el magad, nincsen rá okod, Paszuly.

• • •

5.

MIVEL HAT RÁJA EZ AZ ÁLLÁSTALAN FÉRFI (Szentkirályiék Koppenhágában, 1944)

Galánffy százados mindenkit leszállított a repülőgépről. Azt mondta nekik, egyenek meg egy kisebb adag Flæskesteg (sült karajt vörös káposztával és sült krumplival), aztán öblítsék le egy pohár Tuborggal. „Jól funkcionál a csörgedező apparátusuk” – tette hozzá, és nagyon nagyot nevetett. Horváth Zsolt is leküldte, engem viszont berendelt a pilótafülkébe: tudta, hogy Ormay-Gónutz-cal mindenben egy húron pendülünk.

Úgy tapasztaltam, hogy maguk ketten a legagresszívebbek. Volna egy feladatuk, hadnagy úr. Az őrmesterének tudok civil ruhát adni. Ő lenne a felvigyázó. Maga pedig beleszúrná egy padon ezt a cserkészést a Pethő Ottó torkójába. Nørreport vasútállomás, a Gyldenløvesgade környéke és az Ørstedpark lennének a fő helyszínek. Én az utóbbit javasolnám. És nyugalom: a többieknek azt mondjuk majd, hogy változott a parancs, a gyilkosság elmarad.

Hosszú volt a penge, fából volt a nyél, s a közepén, egy kopott fémrombuszban, vörösén világított a cserkészliliom. Megfogtam. Jó volt az esése. Aggályaimat félretettem. Résen vagyok, ez volt a válaszom.

Villamossal mentünk el az Ørstedparkhoz. Ez az 1870-es évek leszerelési után a régi erődgyűrű alapjain kialakított parkok egyike, a park domborzatában őrizte meg a régi erődítmények elemeit: a várak egyik része tóként szolgál, az egykori bástyák pedig kicsiny dombként jelennek meg a tájban. A Hans Christian Ørsted fizikus emlékműve mögötti padra ültem le, a mögött, a nagy kertben holland krókuszok virágoztak kék, sárga és fehér színekben. Galánffy egy telefonhívással oda rendelte nekem szegény Pethő Ottót. Gondolkodtam, próbáltam nem játszani sem a Mauseremmel, sem a cserkész ké-

semmel, Ormay-Gónutz pedig fel-alá sétált a civil ruhájában, pipázott, a Politikent olvasta, nagyon figyelt, és közben úgy tett, mintha értene dánul.

Pethő Ottó különös figura volt. Körül se nézve, egyenes járással jött a padom felé. Leült mellém, rám se nézett: dán állampolgár volt, nem lehet neki semmiféle baja ezzel a magyar katonával. Bizonyára üzent neki valaki. Várakozott. Arcvonásaiban valamiként erjedni kezdett a legmélyebb alázatosság és a legszélsőségesebb határozottság tökéletes keveréke, ami a lakájokra jellemző – mintha az uralkodó rend nem lelne örömet abban, hogy azoknak parancsol, akiket nem képzett ki parancsnokká –, így aztán bizonyos pillanatokban egy tornatanárra hasonlított. Kefebajusz, sunyi szemek, némelyik foga hiányzott. Rám nézett. Kinyílt a szeme, ekkorra már teljesen eltávozott belőle az alamuszóság.

Maga azért jött, hadnagy úr, hogy megöljön engem, ugye? A civilbe öltözött őrmestere meg közben vigyáz ránk, nemdebár?

Pethő kifinomult, nagy tájékozottságú embernek látszott, majdnem mindenre megtanította őt a régóta tartó nagyvárosi partizánlét. Azt azonban nem tudhatta, sőt, én magam sem tudtam, hogy egy nem is olyan közeli épület tetjén ott kuksol Matthäus von Hetzenauer, a Wehrmacht 3-as számú hegyivadász hadosztályának mesterlövésze, odarendelték Berlinből, és Gewehr 43-as öntöltő puskájának célkeresztjét a távolból folyamatosan Ottó tarkóján tartja. (Később nagyon megsértődtem ezen a felálláson: nem bíztak bennem. Pedig azokban az időkben semmiféle gondot nem okozott volna, hogy a cserkészésemet a nyakszirten keresztül feldöfjem a homloklebenyig. Vagy ha nem én, hát Ormay-Gónutz. Megölte volna őt helyettem, nekem.) Matthäus von Hetzenauer a legszebb ausztriai símezők mellett, Brixen in Thale-ban született, és nagyokat röhögött az eplényi lejtőkön. Ha tudtuk volna, hogy ott van, megbíztunk volna benne: velünk harcolt Magyarországon (huszonnégy orosz halott).

Nem tudom, miért, de hirtelen elszégyelltem magam. Ült mellettem ez a kicsi, büdös ember, valószínűleg igazi hős, és először szembesített velem, hogy én, a híres pilóta, voltaképpen egy bérgyilkos lennék. Meg kellene ölnöm őt a Kormányzó akarata szerint, valamiféle katonai jutalomért. Hosszan néztem Pethőre, és próbáltam eltitkolni, mennyire megdöbbenett a kérdésében rejlő igaz feltételezés.

Kihúztam magam, tisztelegtem. Nem, válaszoltam neki. Eszünkben sincs. Üzenetet hoztunk Járdány Pál zászlóaljparancsnoktól. Az Ørstedpark lenne az egyik fő helyszín. Az időpont pedig holnap reggel hajnali négy óra. A századossal és egységével ugyanennél a padnál lesz a találkozó. Kap majd fegyvert.

Pethő Ottó merengve nézett maga elé. Cigaretára gyújtott, engem is megkínált. Úgy gondoltam, újra végighalad azon az úton, amely ehhez a padhoz, vagy inkább a holnapéhoz vezet. Mint később megtudtam, az ellenálláshoz az Anders Bork Hansen nevű híres lelkész, az ellenállási mozgalom informátora kalauzolta el Pethő mérnököt. Első feladatai a Ringkøbing-fjordtól délre lezuhant Halifax-bombázók hajózóinak megmentésével voltak kapcsolatosak. A leszállásra kényszerült szövetséges repülőgépek életben maradt legénységét vadásznak öltözve a Lømborg Præstegård paplakhoz vezette, és ott, akár hetekre is, elrejtette őket.

Anders Bork Hansen hálózatához három ember tartozott: Laurids Thomsen, a patikus, Jens Christian Jensen, a könyvtáros és az alsó-vostrupi kovácsmester, Peter Harald Øllgaard. A magyaroknak, Pethőn keresztül, ez utóbbi szállította a felkeléssel kapcsolatos információkat. A felkelésben a Roskildétől nyugatra, Hvalsøben állomásozó 93/II-es, valamint a Fynben tartózkodó 93/I-es zászlóalj alakulatai vettek részt. Ha elsőként a szövetségesek

érnek Koppenhágába, örömmel állunk az önök rendelkezésére – nyilatkozta egy magyar katonatiszt a nyugat-jütlandi Holmsland-dűnén. De ha az oroszok, mi ellenük fogunk harcolni. Végül a németek ellen kellett harcolniuk. Alulmaradtak. Emléküket a Holtétől északra, Friderikslund Skov-i erdőben álló Magyar Fa őrzi. A hatalmas fa kérgébe az őrzáratozó katonák a koronás magyar címert metszették.

Magyarország címere hegyes talpú, hasított pajzs. Első mezeje vörössel és ezüsttel hétszer vágott. Második, vörös mezejében zöld hármashalomnak arany koronás kiemelkedő középső részén ezüst kettős kereszt. A pajzson a magyar Szent Korona nyugszik. Telik az idő, nőni fog a címer, talán erre gondolhatott mellettem a padon ez a Pethő Ottó nevű kicsi magyar mérnök. Még mindig szégyelltem magam.

Eltaposta a cigarettáját. Köszönöm, indulok is haza, mondta nevetve. Ki kell aludnom magamat holnapra. Felálltam, tisztelegtem neki, talán még kezet is fogtunk.

És ahogy ott álltam mellette, dolgomat el nem végezve, okafogyottan, Pethő mérnök hirtelen hatalmasat bólintott. Ment a feje után a teste is, aztán az egész puha szerkezet meg a kemény koponya is hátracsapódott, és a nyakendő csomója meg az ádámcsutka teteje között megnyílt egy jókora, rombusz alakú nyílás, fröcsögve spriccelt a szervezetből a vér. Nem kellett volna felállnom, nem kellett volna tisztelegnem, kezet sem kellett volna fognunk: Pethő mérnököt azonnal tarkón lőtte a távoli mesterlövész, Matthäus von Hetzenauer. Előrehajtottam az áldozat fejét. Visszatettem rá a lyukas kalapot. Részeg alak, elaludt, csak oda ne fagyjon a padhoz ebben a téli hidegben. Aztán elindultunk Ormay-Gónutz-cal.

Lassan mentünk, halkán beszélünk és németül, ne tűnjön fel a finnugor. Az osztrák Skorzenyt nem öltük meg, pedig rászolgált volna. Pethő viszont meghalt, pedig igazi hős volt, egy magyar hős a messzi Dániában. Az egyik Ottó gonosz volt, a másik egy tiszta férfi, aki egész életét odaadta az értelmetlen, de nemes ügyért. Az egyiket meg akartuk ölni, de akadályoztak bennünket, a másikat nem, de a kívülállók elintézték helyettünk. A gyilkosság elmaradt – még szerencse, hogy ezt csak Galánffy századosnak kell majd megtudnia.

Ormay-Gónutz Jóska filmekben nevelkedett. Jó filmekben, amik azt tanították neki, hogy a bosszú valójában nem más, mint lusta gyász. A gyász sokáig tart. Tagadunk, haragszunk, alkudozunk, búskomorságba esünk – és csak ezután érkezik el az elfogadás. Egy év, néha kettő. És néha nem is múlik el. Nem múlik el, csak körbenövi az élet. A bosszúálló ezt az időt akarja lerövidíteni. Majd ő megcsinálja gyorsan. Meg akartuk bosszulni a Kormányzó fiát, megelőgeztük volna az amerikaiak ítéletét. Szerintem, mondta Ormay-Gónutz, jobb, hogy nem tettük meg. A bosszúállás az Övé, majd Ő megfizet, mondta nevetve.

Nekem minderről mást volt a véleményem. Vagyis inkább a régen olvasott Titus Livius véleménye: a római ember igyekszik a méltánytalanságot addig helyrehozni, amíg nem lépnek közbe bosszújukkal az istenek. Jupiter és Iuno már régesrég kihaltak, vagy ha nem, hát ismeretlen helyen tartózkodnak, utoljára az a Hölderlin nevű német költő hitt bennük.

[Jegyzet a naplóban:]

(Régesrég meghalt. De előtte közel negyven évig volt bolond egy tübingeni ácsmester gyámsága alatt. Ezen idő alatt mindvégig Jézus Krisztusnak hitte magát, újra és újra felmondta magának *Hüperiön* című művét, megrendelésre írt verseit pedig Scardanelli néven írta alá.)

De a mi istenünk létezik, velünk jár. Hogy az ellenféllel ki van, nem lehet eldönteni. Valószínűleg az ellenfél is imádkozik, talán még az oroszok is. Ez a baj.

1944 nyara óta sokat repülök. Sokat repülök, általában éles helyzetekben. Nagy a nyomás, félek, néha hallucinálok is. Repülök a fák fölött, alacsony támadásban. Minden irányból lőnek rám. Hirtelen lelassul az egész, és látom, hogy a fák tetején egy különös figura ballag. Nem tudom, honnan jön, nem tudom, hová megy. Hatalmas alak, csuklyás köpeny van rajta, mint a régi szerzeteseken, mégis lehet látni az arcát meg a koponyája csodálatos formáját, szép és nagyon fenyegető. Kettős kasza van a kezében: a nyelvükénél fogja össze őket, a két penge egyszerre üt, gáncsol vagy dicsér velük, nem lehet eldönteni. Fenséges lény, szeretem, és nagyon-nagyon félek tőle. Int a kezével. Nem tudom, fenyegetés-e, avagy áldás.

Félelem és irgalom. Remény és rettegés. Új csillagok vagy fekete lyukak. Ezeket mind egyszerre látom. Kéttónusú az egész, mint (ahogy Brauenhoffer mondja) Goethénél a szavak. Aztán amikor levadásztam az ellent, amikor megsemmisítettem a földi támadókat, visszaneztek: ott van-e még ez a titokzatos karakter? Nincs ott, talán sohasem is volt. Kitisztul a fejem, vagy honnan is jött ez a különös illető, felszabadultan repülök a veszprémi repülőtérünk felé. Hankey Bannister whiskyt iszunk majd, és szivarozunk hozzá. Ülünk a napon. Mindenki (minden életben maradt ember) nevet.

És aztán amikor újra repülök, amikor újra nagyon nagy a nyomás, megint látom az emberemet, vagy ki is lenne ez a lény. Alulról egyáltalán nem lehet látni. De én fölülről látom. Valaki jár a fák hegyén. És ilyenkor tudom, hogy nekem van igazam. Egyszerűen mondom: Isten fenséges létezése érzékszervi tapasztalat.

Ormay-Gónutz Jóska ezen a ponton hangosan körberöhögött. Jaj, ne már. Ez egy erdélyi költő verse, 1929-ből, már nem emlékszem a nevére. És te hiszel neki? Idejétmúltabb, mint az a Hölderlin, vagy kit is emlegettél. Itt járna, a fák hegyén? Ha létezik is, fenn van a Mennyekben, ül a trónusán, és onnan nem figyel a nyomorult kis dolgainkra.

Beszélgetésünk itt véget ért: némán masíroztunk a villamosunk felé. Nem volt ez baj, de nem értettünk egyet. Én biztos voltam benne, hogy aki a fák csúcán masírozik (felhallatszik hozzám a finom súrlódás, ahogyan a csupasz talpa a fenyők és tölgyek leveleit könnyedén megérinti), az bizony maga az Atyaúristen. És tudtam azt is, hogy ítélkezni fog. Nagyon félttem ettől az ítéllettől. Alighanem azt fogja majd mondani, hogy Obersturmbannführer Otto Skorzenyt le kellett volna lőnünk, az a Pethő Ottó nevű munkátlan mérnök pedig igazán életben maradhatott volna. De ezt, végeredményben, nem mondhattam el Ormay-Gónutznak. Végül is az alárendeltem volt.

Némán üldögéltünk a Triangel-féle villamos barna bőrülésein. Az autó a Frideriks Kirke előtt várt ránk. Kimentünk vele a repülőtérre.

6.

A SZABÁLY ALÓL VAGYOK AZ EGYETLEN KIVÉTEL

(hazafelé: Koppenhága–Veszprém)

Veszprém Koppenhágától nagyjából ezer kilométerre esik: Berlin, Prága, Bécs, Veszprém, bő három óra út, otthon fogunk vacsorázni. Nem öltünk meg senkit, mindenki felszabadultan fecseg, én pedig az első Tuborgomat szopogatom, és azon gondolkodom, Doberdó tizedes vajon miért a *Manuélát* teszi fel mindig induláskor és érkezéskor a gramofonjára.

Először arra gondoltam, az a vonzó a dalban, hogy a Nyugat és a Kelet végre egyesül: Spanyolország legszebbik darabja eljön vonattal Budapestre,

és, mondjuk úgy, jól fizetett bérhölgy lesz egy bárban, majd egy lokálban – enél többet sohasem akarhattunk.

Aztán, a második Tuborg alatt, arra jutottam, ebben az énekben nem az az érdekes, hogy a bukott birodalomból eljön hozzánk egy alantas célokat szolgáló, gyönyörű nő. Hanem az, hogy itt van ez a Béla. Senki, semmi, nem tud a nőnek ibolyát venni, mert tíz krajcárja sincs, és Manuéla mégis beléje szerelmes: nem lehet tudni, mivel hat a nőre. Nem kell bevétel: a (fizetési) szabály alól én (Manuéla) vagyok az egyetlen kivétel. Béla. Neki nem kell fizetnie. Számára a kurva sem az. Így nézne ki a nyomorult magyar férfi mennybemenetele. Béla az én fejemben olyan volt, mint Pethő mérnök. Nagyon kortyoltam a sörömből.

De arra csak a harmadik tanított meg, hogy a „szabály alól én vagyok az egyetlen kivétel” – egyáltalán nem Manuélára vonatkozik. A Puma pilótái bevetéseik közben hetvenöt százalékos arányban pusztultak el. Ez volt a szabály. Egynegyed. Ennyi az életben maradásod esélye. Doberdó értelmezésében azonban ez a sláger azt mondta, hogy a szabály alól te vagy az egyetlen kivétel. Nyugodj meg: nem fogsz meghalni. És nem csupán a háborúban nem: meglehet, hogy te, ingyenkurvas senkiházi, örökkévaló vagy. Azt mondják mostanában, hogy nem az igazság, hanem az eredetiség teszi az értelmezést. De erre azért később rákérdézek majd a tizedesnél.

Kihűlt leves meg valami fasírt volt a vacsora, krumplipürével és édes savanyú uborkával, adtak hozzá badacsonyi bort is, mindenkinek fél litert. Megérkezésünkkor Doberdó nevetve tisztelgett, s csak annyit mondott: ezek a kisregények mindig ilyenek. Nem zaklattam a kérdéseimmel.

[A PASZULYOS NAPLÓJÁNAK VÉGE]

7.

NEM TUD A NŐNEK TÍZÉRT IBOLYÁCSKÁT VENNI (főhőseink utóélete, halála, eltűnése)

Eddig sikerült megállnom, hogy beleszóljak nagyapám mondandójának kifejtésébe. Most azonban, itt, a végén, el kell mondanom, mire vezettek saját kutatásaim a hősök utóéletét és halálát illetően.

Gerhard Barkhorn hajdani berepülőpilóta és felesége, Christl autóbaleset szenvedett Frechen mellett 1983. január 6-án, mindketten életüket veszítették. Erich Alfred Bubi Hartmann 1993. szeptember 20-án, hetvenegy évesen, nyugdíjas repülőoktatóként halt meg a németországi Weil im Schönbuchban. Matthäus Hetzenauer mesterlövész nyolcvanadik életévében, 2004. október 3-án hunyt el Brixen im Thale-ban, keringési rendellenességben. Otto Skorzeny 1975. július 5-én, hatvanhét évesen, sikeres üzletemberként halt meg Madridban, a halál oka tüdőrák volt. Tisztelői náci karlendítések között kísérték testét a bécsi sírhoz.

A nagyapám, Szentkirályi Dániel 1971. augusztus 28-án zuhant a tengerbe Koppenhága mellett. Ormay-Gónutz József túlélte a badacsonyi kőbányákat, jelenleg Badacsonytomajban él a feleségével. Baranyai Levente, a Malac is túlélte a világháborút, kiköltözött Amerikába, festő lett belőle, olyan képeket alkot, mintha drónról nézne le a földre, sok rajtuk a régesrég városokra zuhant mai repülőgép. Mazzag Mátyást és családját kitelepítették Hortra. A kitelepítés után a család Gyöngyösön élt. Mátyást 1968-ban vitte el a gyomorrák. Debrődy Lajost 1945. május 4-én lőtték le az ausztriai Vöcklabruck fölött, azt beszélték róla, hogy ő volt az utolsó elesett Puma. Emlékét a szegedi filo-

zófia tanszéken egy apró márványtábla őrzi. A neve van rajta, meg az a Leibniz-idézet, hogy – „egy imaginárius szám”. Suttay-Koppány János a háború után Izraelbe költözött, további sorsa ismeretlen. Huszár Hunort, a Pufit az 1950-es években agyonverték a szekusok Kolozsváron, halálának pontos ideje és temetési helye ismeretlen. Opperhall Márk Franciaországban maradt, hegymászó lett belőle. 1954-ben tűnt el az Aconcagua déli oldalán, holttestének helye nem ismert. Brauenhoffer Miklóst 1944-ben lőtték le az orosz Aircobrák, halála sokak szerint öngyilkosság volt. Talabér Antal nótáénekes lett Argentínában, a jelesebb eseményeket követő mulatságokon egészen 1988-ig ő énekelt.

Horváth Gyula haláláig a Malév pilótája volt: a céget valójában a Puma életben lévő, gyakorta büntetett előéletű repülőre építették rá. Zsül azon a napon halt meg, amikor John Lennon: 1980. december 8-án. Galánffy Géza megúszta a tisztogatásokat: visszaköltözött szülőfalujába, Zengővárkonyba, ott lett belőle előbb kántor, aztán pedig híres békepap. 1968-ban – állítólag – fegyverbaleset áldozata lett.

Nem gondolok semmi különöset. Még csak azt sem gondolom, hogy a nagyapám füzetében fennmaradt események meg az a sok minden, ami utána történt, megmagyaráznák egymást. De az azért eszembe jutott, amikor Tolsztoj *Háború és békéjének* egyik főhőse, Bolkonszkij herceg az austerlitz-i csatában megsebesül, eszméletlenül marad ott a holtak között. Másnap tér magához. Tudatára ébred, hogy él, hogy túlélte Austerlitzet, és amikor felnéz az égre, olyasmit érzett, amit semmihez sem tud hasonlítani. Megérezte a csodálatos élet maradék szikráját, ami – ki tudja, hogyan – megmaradt benne. A Pumáknak, a háborúban vagy azon túl, volt alkalmuk megélni a maguk Austerlitzét. És talán (talán, talán) az abból való csodás ébredést is. De később, nem sokkal később, a regényben Andrej Nyikolajevics Bolkonszkij herceg is meghal, és nem is derül ki, pontosan hogyan. És ezután következik a nyolcvan oldalas értelmző betét.

• • •

8. ELŐBB EGY BÁRBA, MAJD EGY LOKÁLBA (A koppenhágai napló)

A Népszava először 1971. augusztus 31-én adott hírt a koppenhágai katasztrófáról. A cikk szerint „a budapest–berlin–koppenhága–oslói utat minden zavar nélkül repülték végig. Oslóból 18.45 órakor startoltak, s a Koppenhágáig tartó 600 kilométeres távon semmiféle komplikációról nem adtak jelentést.”

Ugyanez a lap szeptember 5-én a következőkről számolt be. „A HA-MOC jelű, MA-731 járatszámú repülőgép Oslóból indult augusztus 28-án este, fedélzetén 25 utassal és 9 főnyi személyzettel. A gép parancsnoka, Szentkirályi Dániel kapitány Kullen rádióirányadó átrepülése után 18 óra 42 perckor engedélyt kapott, hogy 3300 méterről süllyedjen olyan magassáig, amelyről a leszálláshoz a bevezetés megkezdhető. Kastrup repülőtér radarszolgálat a járatot a leszállópályától 20 kilométerre vette megfigyelés alá. A radarirányító 19 óra 52 perckor észlelte, hogy a repülőgép azon a ponton van, ahonnan a leszálláshoz a süllyedést 500 méterről meg kell kezdeni. Ezután a rádió- és radarösszeköttetés megszakadt. A repülőtér azonnal riasztott a kutatásra és a mentésre. A Flying Fish nevű szárnyashajó 20 óra 20 perckor két radar jelét észlelte, és ugyanebben az időben kapta a rádióriasztást. Ezért megváltoztatta az irányát, és rövidesen felfedezte a repülőgépet körülbelül 9 kilométerre a

22. számú leszállópályától, annak középvonala irányában. A balesetet hárman élték túl. Az áldozatok közül 29 személyt azonosítottak. Az eddigi adatokból úgy tűnik, hogy a repülőgép enyhe szögben érte el a vizet, s több száz métert haladt a felszínen, mialatt több darabra tört. A szárnyak leszakadtak a törzsről, amely három részre vált szét. A roncsok kiemelése szeptember 1. óta tart, részeinek eddigi előzetes vizsgálata nem nyújt magyarázatot a balesetre. [...] Több szemtanú, akik Amager, Saltholm és Öresund szigeteken tartózkodtak, kijelentették, hogy a repülőgép alacsonyan szállt, és enyhe szögben ért vizet. Kastrup repülőtéren a baleset időpontjában óránként 18 csomó (33 kilométer) erősségű szél fújt, az idő borús volt, esett az eső. A repülőgép részeinek kiemelését minden fontos rész megtalálásáig folytatják. A vizsgálatot a dán légügyi hatóság a magyar szakértőkkel együtt végzi, és megfelelő időben jelentést ad ki.”

Joó Árpád légiutas-kísérő, aki eredetileg erre a járatra volt beosztva, és csak az indulás előtt derült ki, hogy mégsem kell mennie, a következőképpen nyilatkozott. „Dánielék elkezdtek behúzni a futót és felszálló teljesítményre tették át a hajtóműveket. De már túl késő volt, az Il 18-as nagy volt és lomha, s mire reagált a parancsokra, addigra a turbulencia már benyomta őket a vízbe. Az is probléma volt, hogy az Il 18-as orrfutója előre volt behúzható, a tengeren 3-4 méteres hullámok voltak, és sziklák, és ahogy a gép vizet ért, az orrfutó beleakadt egy sziklatömbbe, és az szinte letépte az orrkabint. Az orrfutó az első, legnagyobb törzskeretre van ráerősítve, és ahogy beakadt, teljesen leszaggatta azt, és maga alá gyűrte a pilótákat. A gép azután a közepénél el is tört, az első kabinból pedig szinte semmi sem maradt, és csak az tudta, hogy az valaha egy repülőgép kabinja volt, aki közelről látott már Il 18-ast.”

Leszaggatta a törzskeretet. Maga alá gyűrte a pilótákat. De legalább – gondoltam akkor – nem fulladt vízbe szegény nagyapám, Szentkirályi Dada, a Paszulyos. Azt viszont még ő sem tudhatta, hogy épp egy szovjet gép, egy kései fejlesztésű Iljusin fedélzetén fogja érni a halál. Az utolsó fényképe a pilótafülkében készült róla, nevetve fordul az objektív felé. Szeretném azt gondolni, hogy röhög Szergej Vlagyimirovics Iljusinon meg ezen az egészen.

•

Nagyapám 1915. január 6-án Kókkúton született még Szánti Dánielként. Édesapja később vette fel a Szentkirályi nevet. Miután Enyingre költöztek, Dániel itt végezte iskoláit, lakatos szakmát szerzett.

18 évesen vonult be a légierőhöz. A kétéves repülőgép-vezetői iskolát Székesfehérváron végezte el 1938-ban, kitűnő eredménnyel. Vadászkiképzést kapott és részt vett a kárpátaljai hadműveletekben. 1939. március 24-én átesett a tűzkeresztségen, századával az Iglót bombázó gépeket kísérték. 1942 nyarán az 1/1. Dongó vadászrepülő századdal együtt került a keleti frontra. Első harci bevetését 1942. július 8-án repülte. Először Re 2000 Héja, majd Bf 109 gépekkel repült. Első légi harca során (1942. augusztus 7-én) tévedésből egy német He 111 bombázógépet lőtt le (a német személyzetből két fő megsebesült). 1942. október 7-én kezdődött meg a Dongó század egy részének átképzése Bf 109-re. Dániel is az első csoportban volt, akiket átképeztek. Ezután nagyszámú Jabo (Jagdbomber – vadászbombázó) bevetést repült, légi harcokra ritkábban került sor. 1942. december 12-én repülte 50. bevetését. 1943. június 26-án, a 92. bevetésén sikerült lelőnie első szovjet gépét. A magyar 4/1. bombázórepülő század Ju 88-as bombázóit biztosította. Amikor szovjet Jak-7B-k támadták meg a bombázókat, az egyiket Dániel lelőtte. Utolsó bevetését 1943. augusztus 7-én repülte. Frontszolgálat alatt 142 bevetést repült és 6 szovjet gépet lőtt le igazoltan.

1944. május 1-jén megalakult a haza védelmére specializálódott 101. Puma vadászrepülő osztály. A 101/2. Retek századba került, amely Dániel korábbi szolnoki századából alakult meg. A Pumák között is folytatódtak sikerei. Első amerikai gépét 1944. június 14-én lőtte le, áldozata egy P 38 Lightning volt. 6 amerikai gépet lőtt le 20, más adatok szerint 22 bevetésen. 1944. július 16-án léptették elő zászlóssá. Az „amerikai szezon” után, az „orosz szezonban” újra a vörös csillagos gépek lettek az ellenfelek. 1945. március elején repülte 200. bevetését. A háború végéig még 18 szovjet gépet lőtt le, az utolsót 1945. április 16-án. Nagy szakmai tekintélyét nemcsak légi győzelmeinek köszönhette, hanem annak is, hogy kiválóan repült, és sohasem tört pilótahibából gépet. Azon kevés pilóta közé tartozott, akit sohasem lőttek le: őt nem fogta a golyó. A háborút kb. 220 bevetéssel és 39 igazolt légi győzelemmel fejezte be. Ő volt minden idők legeredményesebb magyar vadászpilótája.

A gépek elpusztítása után, 1945. május 5-én esett amerikai hadifogságba. A hadifogság után hazajött, 1946–1949 között a Maszovlet pilótája volt. 1950-ben koholt vádakkal letartóztatták, és csak 1956-ban szabadult ki. 1957-től a Malévnál lett pilóta.

A Paszulyos nevet akkor kapta, amikor 1944 kora nyarán sérült Messerschmitt Bf 19-esét valahol Veszprém környékén, egy babföldön tette le. Leszüretelte a babot, a szomszédos parasztoktól megvett egy sonkát, némi kolbászt és szalonnát, aztán a bablevessel megkínálta pilóta kollégáit. Soha nem felejtette el, nekem is mesélte, hogy a nagy légi lövöldözések alatt, lent a földön, a tanyán erősen süttött a nap, és a szél vígan fújta a kitergetett fehérneműket.

Szentkirályi Dada Dániel, a Paszulyos. Eddig a pontig azért tudtam elmesélni a történetét, mert a kutatók erősen megvizsgálták az 1971-es koppenhágai katasztrófa körülményeit. Folytatni pedig azért tudom, mert Dada rám hagyta a naplóját, visszaemlékezését, vegyes műfajú feljegyzéseit. Pontosabban az apámra hagyta, ifj. Szentkirályi Dánielre, akit azonban nem érdekelt a dolog: az apja nehezen olvasható, hiányos és kiegészített írását jóval kevessebbre becsülte, mint a saját, néhol veszélyes emlékeit, inkább azokra hagyatkozott. Egy A4-es Molskine, saját kezű bejegyzése szerint az egyik lelőtt Liberátorban találta a nagyapám. Egy sötétzöld, heidelbergi gyártású Kaweco töltőtollal írt bele – a tollban, ki tudja, miért, püspöklila volt a tinta –, bele is tűzte a füzetbe. Megpróbáltam elolvasni, mit írt bele annak idején a Paszulyos, és igyekeztem a lehető legritkábban beleszólni a mondandójába, ha lehet, soha.

A naplóban a feljegyzéseken kívül csupán néhány bejegyzés található („SDDP hadnagy tulajdona, ne fájjon rá senki foga! Egy lelőtt Liberátorban találtam”), a dossziéjában pedig néhány fotó. Ezek a következők.

Kästner: A repülő osztály (a Dante-kiadás címlapjának fénymásolata); Junkers 52-es repülőgép („Tante Ju”); MG131-es és MG15-ös géppuska; a párok fényképei: Galánffy és Horváth Zsűl, Szentkirályi és Ormay-Gónutz, Baranyai és Mazzag, Debrődy és Suttay-Koppány, Huszár és Opperhall, Brauenhoffer és Talabér; Zerkovitz Béla, Sebő Miklós és egy nagyon szép délszaki nő; Rosita Serrano; Buzogány Anci; Josephine Baker; EMKE-grill; Modiano reklámkép; Buttola Ede; Artie Shaw; egy Messerschmitt Bf 19-es; Rác Vali; Mickey Mouse (!); Hirschberg kastélya; Auschwitz bejárata; a *Negyedziglen* című magyar film posztere (összehajtogatva); Mauser C96; Grätzer József; Leibniz; Thomas de Quincey; Bell P-39-es Aircobra; Honvéd cigaretta; Po-2-es szovjet repülő; a gánti léggömbzár; kőolajfinomító, Columbia Aquila; Adler motorkerékpár; Tigris és Párduc harckocsik, Memphis cigaretta, P 38-as maroklófegyver; a Tempelhof repülőtér; Astra 300-as wehrmachtos kispisztoly; egy Caproni Ca 135-ös bombázó; képeslap Csanádpalotáról; a koppen-

hágai Ørstedpark térképe (összehajtogatva); Wulf FW-189-es repülőgép (a legendás „Bel Ami”); Mustang vadászgép; a velencei Szent Márk tér; Fiat CR 32-es; a Maszovlet címere; egy adag Flæskesteg; egy üveg Tuborg; Hans Christian Ørsted fizikus emlékműve; cserkészkes; a Politiken című dán napilap címdala; Gewehr 43-as öntöltő puska; Brixen in Thale belvárosa télen; Halifax bombázó; Titus Livius; Hölderlin; Goethe; egy üveg Hankey Bannister; a Frideriks Kirke; John Lennon; Tolsztoj; Bolkonszkij herceg (szerepében: Vjacseszlav Vasziljevics Tyihonov).

•

MANUELA (Zerkovitz Béla)

Spanyol az anyja,
spanyol az apja,
ő maga Spanyolország legszebbik darabja.
A haja ében,
a két szemében
több csillag csillog, mint a csillagfényes éjben.
Hajlékony teste
egy csendes este
vonatra ült és eljött direkt Budapestre.
Előbb egy bárba,
majd egy lokálba
szerződött szédületes forgalmat csinálva.

Velünk egy házban lakik a szép Manuéla,
Manuéla, Manuéla (férfikórus)
és van egy udvarlója, egy bizonyos Béla
Manuéla, Manuéla (férfikórus).
És ez a Béla és a Manuéla valami remek,
egész különbözők és két fajta, mégis összeillenek.
Velünk egy házban lakik a szép Manuéla,
ezek a kisregények mindig ilyenek.

A Béla senki,
a Béla semmi,
nem tud a nőnek tízért ibolyácskát venni.
A nő, ez fontos,
mégis oly pontos
a randevúkon, mert ő már ilyen bolondos.
Senki sem érti,
akárki kérdi,
mivel hat rája ez az állástalan férfi.
Kacsint szemével,
nem kell bevétel,
a szabály alól vagyok az egyetlen kivétel.

Velünk egy házban lakik a szép Manuéla,
Manuéla, Manuéla (férfikórus)
és van egy udvarlója, egy bizonyos Béla
Manuéla, Manuéla (férfikórus).

És ez a Béla és a Manuéla valami remek,
egész különbözők és két fajta, mégis összeillenek.
Velünk egy házban lakik a szép Manuéla,
ezek a kisregények mindig ilyenek.

És ez a Béla és a Manuéla valami remek,
egész különbözők és két fajta, mégis összeillenek.
Velünk egy házban lakik a szép Manuéla,
ezek a kisregények mindig ilyenek.

Kedves Olvasóink!

A Kortárs folyóirat aktuális számát az **Írók Boltjában**, valamint az alábbi helyeken biztosan megtalálja:

Budapest: Árkád (Relay és Inmedio), Blaha Lujza tér (Relay), Boráros tér (Relay), MOM Park (Inmedio), Nyugati téri aluljáró (Relay), Széll Kálmán tér (Relay)

Debrecen: Árkád Fórum (Inmedio), **Eger:** Széchenyi út (Inmedio), **Győr:** MÁV váróterem (Relay), **Miskolc:** Szinvapark (Inmedio), **Solymár:** Auchan (Inmedio), **Sopron:** Széchenyi tér (Inmedio), **Szeged:** Dugonics tér (Inmedio)
